

2. Конструювання тестів. Курс лекцій: навч. посіб. / Л.О. Кухар, В.П. Сергієнко. – Луцьк, 2010. – 182 с.
3. Махомед М.Х. Тестові технології оцінювання якості освіти школярів / М.Х. Махомед // Педагогічний пошук. – 2014. – № 1. – С. 58-61. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pedp_2014_1_19
4. Старченко К. Педагогічна діагностика професійної компетентності педагогічних працівників / К. Старченко, Г. Васильєва // Післядипломна освіта в Україні. – 2005. – № 1. – С. 52-57.
5. Хлебнікова Т.М. Управління навчальною діяльністю / Т.М. Хлебнікова. – Х.: Основа, 2008. – 175 с.

Збарах О.О.

студент;

Трегуб С.Є.

старший викладач,

Запорізький державний медичний університет

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «ПРОФЕСІЙНА КУЛЬТУРА СПІЛКУВАННЯ» МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ

Виходячи з потреби мати високо кваліфікованих, інтелектуально розвинених лікарів, наша держава ставить перед вищими медичними закладами конкретні завдання, серед яких піднесення значення професійної культури спілкування сучасного фахівця медицини є найактуальнішою.

Посилення інтересу до процесу оволодіння професійною культурою спілкування майбутніх фахівців медицини в умовах глобалізації та інтеграції освітніх процесів зумовлено низкою причин. Одна з них полягає в тому, що фундаментальна підготовка майбутнього медичного працівника може бути досягнута лише за умови введення гуманізації медичної освіти, інша полягає в тому, що чим вище рівень професійною культури спілкування фахівців медичної галузі, тим легше їм вирішувати повсякденні робочі завдання.

Високий рівень професійної культури спілкування лікаря, насамперед, характеризується здатністю до вирішення професійних завдань, володіння розвинутим професійним мисленням, мовленням, свідомістю й умінням висловити власну думку, вмінням працювати з інформацією, пацієнтами, родичами пацієнтів, колегами, фармацевтами.

Сучасна педагогічна думка зосереджена на формуванні особистості людини як ціннісного джерела розвитку демократичного суспільства третього тисячоліття – людини як рівноправного суб'єкта, як гармонійно розвинутої індивідуальності, здатної до співтворчості й духовної взаємодії у вирішенні проблем сучасності на основі конструктивного діалогу, фахівця, готового до інтерактивного спілкування, адаптації у нових соціально-економічних умовах, здатного до виходу у європейський і світовий простір, конкурентноспроможну особу [2, с. 13].

Для визначення змісту поняття «професійна культура спілкування» лікаря, яке є предметом дослідження, необхідно з'ясувати суть понять «культура», «спілкування», «професійна культура».

Існує багато визначень терміну «культура». Термін «культура» походить від латинського *cultura* – обробка, виховання, освіта. Одне із загальних визначень феномена культури – це сукупний результат продуктивної діяльності людей, а також сам процес творення матеріальних і духовних цінностей [3, с. 272].

Матеріальна культура охоплює всю сферу матеріальної діяльності людини та її результати. Сюди відносяться сукупність матеріальних благ і різноманітних засобів їх виробництва.

Духовна культура, насамперед, охоплює сферу духовного виробництва – сукупність форм суспільної свідомості, способів створення та використання духовних цінностей, форм комунікації людей. Міра розвитку духовної культури суспільства визначається мірою розвитку сутнісних цінностей людини, багатогранністю та багатоваріантністю форм самореалізації її духовного потенціалу, індивідуального самоутвердження [1, с. 3–9].

Поняття спілкування має багатовимірну стимулювальну роль в житті людини. У різні часи підходи до вивчення спілкування були не однаковими. До спілкування як наукової проблеми активно підійшли спеціалісти з психології, етики, філософії, соціології, педагогіки, економіки та інших галузей науки.

Спілкування має безліч дефініцій.

Так, В. Давидов, Д. Ельконін, розглядають спілкування як особливий вид діяльності, який відбувається за допомогою мови або сленгу, міміки, пози, рухів тіла, жестів, зображення, символів, звукових сигналів, умовних позначень;

Н. Волкова вважає, що спілкування – це найважливіше середовище духовного, суспільного й особистісного прояву людини, становить живий безперервний процес взаємодії людей, людини з собою та світом, у цьому розумінні є чинником розвитку особистості;

В. Кан-Калик, І. Кон, К. Роджерс наголошують на комунікативній взаємодії, спрямованій на встановлення сприятливого психологічного клімату під час спілкування;

А. Мудрик розглядає спілкування як самостійну, специфічну форму активності особистості є необхідною умовою об'єднання людей для будь-якої спільної діяльності. Його мета, на думку науковця, – взаємини з іншими людьми, досягнення певного взаєморозуміння, вирішення ділової справи.

Для майбутнього лікаря спілкування є важливою частиною професійної діяльності, від якості спілкування та професійної культури залежать фахові досягнення лікаря, фізичне та моральне здоров'я пацієнтів. Так В.М. Бехтерев вважав «Якщо хворому після розмови з лікарем не стало легше, то це не лікар!».

Професійна культура спілкування фахівця досліджується у працях багатьох науковців: О. Барабанщикова, Ж. Вітліна, О. Гармаш, В. Гриньової, І.

Зязюна, І. Ісаєва, В. Кременя, Н. Крилова, В. Кудіна, Н. Ничкало, Ю. Палюхи, О. Салтовського, С. Сисоевої, В. Сластьоніна, В. Ткаченка та інших.

Поняття «професійна культура» має різні дефініції. Чмут і Г. Чайка під професійною культурою вважають відповідність поведінки, мовлення, слухання мови в професійній діяльності загальноприйнятим нормам і принципам, насамперед моральним, і вимогам, що ставляться до конкретної професії [4, с. 52].

Діяльність медичного працівника, на наш погляд, передбачає поєднання як педагогічного компонента (організацію навчання і виховання студентів медичної галузі), так і виробничого тобто (розробку методичної документації, забезпечення виробничого процесу в кваліфікованих фахівцях, обслуговування лікарень, спілкування з пацієнтами, освоєння нових технологічних процесів і техніки та ін.). Головна мета діяльності майбутнього лікаря полягає у навчанні професії і формуванні особистості працівника, що реалізується за рахунок професійної орієнтації, підготовки, підвищення кваліфікації, залучення до громадсько-організаційної праці.

Таким чином, професійна культура спілкування (ПКС) лікаря – це соціально значущий показник рівня знань, здібностей, здатність та вміння здійснювати свої взаємини з людьми, сприймати, розуміти, засвоювати зміст думок, почуттів, намагань розв'язування конкретних завдань у професійній діяльності. Ми вважаємо, що «професійна культура спілкування лікаря» – це обмін предметною інформацією між лікарем та різними верствами населення (пацієнти, колеги, молодший медичний персонал, родичі хворих, фармацевти) і процес комунікації будується за допомогою досконалого володіння мовними жанрами, а саме: скарги, прохання, постанови діагнозу, рекомендацій лікування, вдячності тощо.

Список використаних джерел:

1. Варій М.Й. Основи психології і педагогіки: Навчальний посібник для студ. вищ. навч. закладів / М.Й. Варій. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 375 с.
2. Крегер О., Тьюсон Дж. Типы людей и бизнес: как 16 типов личности определяют Ваши успехи на работе / О. Крегер, Дж. Тьюсон. – М.: Вече: АСТ, 1995. – 558 с.
3. Семенчук Ю.О. Експериментальна перевірка ефективності методики формування іншомовної комунікативної компетенції засобами інтерактивного навчання / Ю.О. Семенчук // Теоретичні питання культури, освіти та виховання: [збірник наук. праць]. – К.: КНЛУ, НМАУ, 2006. – Вип. 31. – С. 150–156.
4. Чмут Т.К. Етика ділового спілкування: навч. посіб. / Т.К. Чмут, Г.Л. Чайка. – 6-те вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2007. – 230 с.